

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [JULIANE KOKOTT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 2. jūnijā¹

Lieta C-76/15

Paul Vervloet u.c.

(Grondwettelijk Hof (Konstitucionālā tiesa, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Konkurence — Valsts atbalsts (LESD 107. panta 1. punkts) — Beļģijas garantiju shēma, ar ko aizsargā licencētu finanšu kooperatīvo sabiedrību biedru, kuri ir fiziskas personas, pajas — Eiropas Komisijas lēmuma par garantiju shēmas aizliegšanu spēkā esamība (Lēmums 2014/686/ES) — Pienākums atturēties no jebkādas darbības (LESD 108. panta 3. punkts) — Noguldījumu garantiju sistēmas (Direktīva 94/19/EK)

I – Ievads

1. 2008. gadā visā pasaulē valdošās ekonomikas un finanšu krīzes pārvarēšana ir radījusi dažādas problēmas Eiropas Savienībā, kuras arvien no jauna analizē arī mūsu Tiesa. Īpaša nozīme pēdējos gados noteikti bija divām tiesvedībām ar konstitucionāltiesisku dimensiju, kurās Tiesa bija aicināta vērtēt dažu Eiropas līmenī veiktu pasākumu ekonomiskās un monetārās Savienības stiprināšanai likumību². Mazāk iespaidīgi, taču ar lielu ekonomisko, sociālo un politisko nozīmi ir konkrēti dalībvalstu pasākumi to attiecīgās valsts finanšu nozares stabilizēšanai un Savienības pilsoņu noguldījumu aizsardzībai. Tieši par šādu pasākumu runa ir šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā.

2. Saistībā ar smagās grūtībās nonākušās Beļģijas-Francijas bankas *Dexia* rekapitalizāciju Beļģijas valsts paredzēja garantiju par labu vairākām fiziskām personām³, kuras kādreiz bija triju *ARCO* grupas⁴ finanšu kooperatīvo sabiedrību (turpmāk tekstā arī – “*ARCO* finanšu kooperatīvās sabiedrības” vai vienkārši “*ARCO*”) biedri. *ARCO* toreiz bija viens no galvenajiem *Dexia* akcionāriem.

3. Saistībā ar minēto garantiju attiecībā uz fizisko personu *ARCO* grupas finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām (turpmāk tekstā arī – “*ARCO* garantija”) tika izteikti juridiski iebildumi, raugoties no diviem aspektiem.

1 — Oriģinālvaloda – vācu.

2 — Spriedumi *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756) un *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400).

3 — Turpmāk tekstā – ņemot vērā Eiropas Komisijas valodu šajā lietā – apzīmētas arī kā “privātpersonas”, “fiziskās personas” vai “biedri, kuri ir fiziskas personas”.

4 — *ARCO* grupa sastāv no vairākām kooperatīvajām sabiedrībām, kuru aizsākumi ir meklējami 20. gs. 30. gadu Beļģijas kristīgo darbaņēmēju kustībā, galvenokārt *Algemeen Christelijk Werknemersverbond* (*ACW*) un *Mouvement Ouvrier Chrétien* (*MOC*). Atbilstoši *ARCO* sniegtajam ziņām Tiesā, apmēram 7% no Beļģijas iedzīvotājiem ir *ARCO* finanšu kooperatīvo sabiedrību, kuru paju īpašnieki 99% apmērā ir fiziskās personas, biedri. Iesniedzējtiesa izmanto līdzīgu formulējumu, norādot, ka esot skartas apmēram 800 000 fiziskās personas. Kopš 2011. gada beigām trīs *ARCO* finanšu kooperatīvās sabiedrības, proti, *Arcopar*, *Arcofin* un *Arcoplus*, atrodas likvidācijas procesā.

4. Pirmkārt, ARCO garantiju analizēja Eiropas Komisija, kas tās pamatā esošo garantiju shēmu 2014. gadā ar Lēmumu 2014/686/ES⁵ kvalificēja par valsts atbalstu un atzina to par nesaderīgu ar iekšējo tirgu. Komisija noteica Beļģijas Karalistei pienākumu atgūt ar minēto saistītās priekšrocības un atturēties no jebkādu maksājumu veikšanas saistībā ar ARCO garantiju. Par attiecīgo lēmumu šobrīd izskatīšanā Eiropas Savienības Vispārējā tiesā atrodas divas prasības atcelt tiesību aktu⁶.

5. Otrkārt, ARCO garantija lika rīkoties virknei privāto ieguldītāju un ieguldītāju valsts iestāžu Beļģijā, kuri savu naudu bija ieguldījuši nevis ARCO grupas kooperatīvo sabiedrību pajās, bet gan tieši vai ar holdinga sabiedrību starpniecību *Dexia* vai citu kapitālsabiedrību akcijās un kuri jutās nonākuši nelabvēlīgā situācijā, jo viņiem netika piešķirta šāda garantija. Ar to prasībām pret Beļģijas valsti tie uzsāka strīdu, kuru šobrīd izskata *Grondwettelijk Hof* (Konstitucionālā tiesa, Beļģijas Karaliste).

6. Mūsu Tiesai tagad ir jāanalizē abi ARCO garantijas aspekti, pamatojoties uz Beļģijas Konstitucionālās tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Līdz ar Komisijas Lēmuma 2014/686 spēkā esamību Tiesai ir jāpārbauda, vai tāda garantiju shēma kā Beļģijas paredzētā ir saderīga ar Savienības tiesību prasībām attiecībā uz noguldījumu garantijām atbilstoši Direktīvai 94/19/EK⁷ un valsts atbalsta aizliegumu atbilstoši LESD 107. panta 1. punktam un 108. panta 3. punktam.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesības

7. Atbilstošās Savienības tiesību normas šajā lietā ir, pirmkārt, LESD 107., 108. un 296. pants, kā arī Pamattiesību hartas 20. un 21. pants un, otrkārt, Direktīva 94/19⁸. Turpinājuma es norādišu tikai piemērojamās direktīvas tiesību normas.

8. Direktīvas 94/19 nolūkā tās 1. pantā ir ietvertas citu starpā šādas terminu definīcijas:

“1. “noguldījums” ir jebkāds kredīta atlikums, ko veido kontā atlikušie līdzekļi vai īslaicīgas situācijas, kuras rada parasti banku darījumi, un ko kredītiestādei ir jāatmaksā saskaņā ar normatīvajos aktos un līgumos paredzētajiem nosacījumiem, kā arī jebkādi parādi, ko apliecina kredītiestādes izdots sertifikāts.

Par noguldījumiem uzskata Apvienotās Karalistes un Īrijas *building societies* daļas, izņemot tās, kas veido kapitālu un uz ko attiecas 2. pants.

[..]

4. “kredītiestāde” ir uzņēmums, kura darbība ir noguldījumu vai citu atmaksājamo līdzekļu pieņemšana un kredītu piešķiršana uz sava rēķina;

[..].”

5 — Komisijas 2014. gada 3. jūlija Lēmums par valsts atbalstu SA.33927 (12/C) (ex 11/NN), ko istenojusi Beļģija – Garantiju shēma, ar ko aizsargā finanšu kooperatīvu biedru, kuri ir fiziskas personas, pajās; izziņots ar dokumenta numuru C(2014) 1021 (OV 2014, L 284, 53. lpp.).

6 — Lietas Beļģija/Komisija (T-664/14) un *Arcofin* u.c./Komisija (T-711/14).

7 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 30. maija Direktīva 94/19/EK par noguldījumu garantiju sistēmām (OV 1994, L 135, 5. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā, 6. nod., 2. sēj., 252. – 261. lpp.).

8 — Direktīva ir tikusi atcelta un ir tikusi aizstāta ar jaunu redakciju, taču tā stāties spēkā tikai 2019. gada 4. jūlijā (skat. Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Direktīvas 2014/49/ES par noguldījumu garantiju sistēmām, OV 2014, L 173, 149. lpp., 21. pantu). Līdz ar to šajā lietā joprojām ir piemērojama tikai Direktīva 94/19.

9. Direktīvas 94/19 3. panta 1. punkta pirmā daļa ir formulēta šādi:

“Katra dalībvalsts nodrošina to, ka tās teritorijā tiek ieviesta un oficiāli atzīta viena vai vairākas noguldījumu garantiju sistēmas. Izņemot gadījumus, kas ir paredzēti šā punkta otrajā daļā un 4. punktā, attiecīgajā dalībvalstī saskaņā ar Direktīvas 77/780/EEK 3. pantu licencētas kredītiestādes nedrīkst pieņemt noguldījumus, ja tās nav šādas sistēmas dalībnieces”.

10. Papildus ir jānorāda uz Direktīvas 94/19 2. pantu:

“Garantiju sistēmas neatmaksā turpmāk minēto:

- ievērojot 8. panta 3. punktu, noguldījumus, ko citas kredītiestādes noguldījušas savā vārdā un uz sava rēķina,
- visus finanšu instrumentus, uz ko attiecas “pašu kapitāla” definīcija, kas dota [..] Direktīvas 89/299/EEK [..] par kredītiestāžu pašu kapitālu [..] 2. pantā,
- noguldījumus, kas rodas no darījumiem, kuru sakarā ir pieņemts notiesājošs spriedums krimināllietā par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kā tā definēta 1. pantā [..] Direktīvā 91/308/EEK [..]”.

B – Valsts tiesības

11. Saistībā ar Beļģijas tiesībām galvenokārt nozīme ir 1998. gada 22. februāra Likumam par Beļģijas Valsts bankas pamatstatūtu noteikšanu (turpmāk tekstā – “Valsts bankas likums”).

12. Ar Karaļa 2011. gada 3. marta dekrētu, kuru vēlāk ratificēja Beļģijas parlaments⁹, Valsts bankas likums tika papildināts ar jaunu 36/24. pantu, kas stājās spēkā 2011. gada 1. aprīlī un kura pamatlietā piemērojamā redakcija tostarp ir formulēta šādi:

“1. Karalis pēc bankas viedokļa uzklauššanas gadījumā, ja finanšu tirgos pēkšņi iestājas krīze vai ir konstatējams būtisks apdraudējums sistēmas krīzes dēļ, ar mērķi ierobežot tās apmērus vai sekas var:

[..]

2) paredzēt sistēmu, atbilstoši kurai tiek piešķirta valsts garantija attiecībā uz pienākumiem, kurus ir uzņēmušas viņa noteiktās iestādes, kuras tiek uzraudzītas, pamatojoties uz iepriekš minēto likumu, vai valsts garantija attiecībā uz konkrētiem prasījumiem, uz kuriem šīm iestādēm ir tiesības;

3) paredzēt sistēmu, konkrētajā gadījumā ar rīkojumiem, kas tiek pieņemti atbilstoši 1) apakšpunktam, kuras mērķis ir piešķirt valsts garantiju biedriem fiziskām personām attiecībā uz to tādu kooperatīvo sabiedrību kapitāla paju atmaksāšanu, kas ir licencētas atbilstoši Karaļa 1962. gada 8. janvāra dekrētam par valsts kooperatīvo sabiedrību biedrību un kooperatīvo sabiedrību licencēšanas nosacījumiem un kas ir iestādes, kas, pamatojoties uz iepriekš minētajiem likumiem, tiek uzraudzītas vai kuru vismaz puse no aktīviem tiek ieguldīti šādās iestādēs;

[..]

9 — Valsts bankas likuma 36/24. pants tika ieviests ar minētā karaļa dekrēta 195. pantu. Šim karaļa dekrētam ir likuma spēks, jo tas ar 2012. gada 3. augusta Likuma par noteiktiem ieguldījumu portfeļu kolektīvās pārvaldīšanas veidiem 298. pantu tika apstiprināts ar atpakaļejošu spēku tā spēkā stāšanās datumā.

[..] karaļa dekrēti zaudē savu spēku, ja tie 12 mēnešu laikā pēc to spēkā stāšanās datuma netiek apstiprināti ar likumu. Apstiprinājums ar atpakaļejošu spēku attiecas uz karaļa dekrētu spēkā stāšanās datumu. Par karaļa dekrētiem, kas ir izdoti, pamatojoties uz pirmās daļas 2)–6) apakšpunktu, notiek apspriešanās Ministru padomē.

[..]”

13. Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, attiecīgā tiesību norma – kā arī tās priekštecē¹⁰ – tika pieņemta saistībā ar 2008. gada pasaules ekonomikas un finanšu krīzi. Tiesību normai būtībā ir jāsniedz iespēja laikus veikt pasākumus, lai ierobežotu iespējamās pēkšņas krīzes finanšu tirgos vai būtiska sistēmas krīzes radīta apdraudējuma apmērus un sekas. Turklāt īpaši attiecībā uz finanšu kooperatīvajām sabiedrībām Beļģijas likumdevējs uzskatīja, ka to pašām noteiktos gadījumos ir visas uzkrājumu produkta pazīmes, kas nozīmē, ka tās ir jāaizsargā tādā pašā veidā kā banku ieguldījumi vai konkrēti dzīvības apdrošināšanas veidi.

14. Pēc tam, pamatojoties uz Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta pirmās daļas 3) apakšpunktu, tika izdots Karaļa 2011. gada 10. oktobra dekrēts, ar kuru licencētām kooperatīvajām sabiedrībām, kas darbojas finanšu nozarē, tika dota iespēja brīvprātīgi pievienoties 2008. gadā Beļģijā izveidotajam Īpašajam noguldījumu un dzīvības apdrošināšanas aizsardzības fondam. Minētais fonds vienlaicīgi tika pārdēvēts par “Īpašo noguldījumu, dzīvības apdrošināšanas un licencētu kooperatīvo sabiedrību kapitāla aizsardzības fondu”.

15. Visbeidzot, ar Karaļa 2011. gada 7. novembra dekrētu tika pieņemts trīs licencētu ARCO grupas kooperatīvo sabiedrību, proti, *Arcopar*, *Arcofin* un *Arcoplus*, pieteikums par to kapitāla aizsardzību. Citi kooperatīvo sabiedrību pieteikumi par šādu garantiju piešķiršanu netika saņemti.

III – Fakti un pamatlieta

16. Beļģijas Karalistes Konstitucionālajai tiesai šobrīd trīs saistītās tiesvedībās *Raad van State* (Valsts Padome, Beļģija) uzdod jautājumu par Valsts bankas likuma 36/24. panta, tiesību normas, kuru Beļģijas likumdevējs, kā jau minēts, pieņēma, reaģējot uz 2008. gadā visā pasaulē valdošo ekonomikas un finanšu krīzi, atbilstību konstitūcijai.

17. Attiecīgajai tiesvedībai par tiesību normu likumības kontroli pamatā ir Beļģijas valsts, pamatojoties uz Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta pirmās daļas 3) apakšpunktu, paredzētā garantiju shēma attiecībā uz konkrētu licencētu finanšu kooperatīvo sabiedrību pašām, ciktāl tās pieder fiziskām personām, līdz likumā noteiktajam EUR 100 000 apmēram attiecībā uz katru ieguldītāju.

18. Nodoms piešķirt šādu garantiju tika pausts jau kādu laiku iepriekš, divos valdības paziņojumos, proti, vispirms 2008. gada 10. oktobrī un pēc tam vēlreiz 2009. gada 21. janvārī¹¹. 2009. gada 21. janvāra paziņojumu arī ARCO grupa tajā pašā dienā ievietoja savā tīmekļa vietnē.

19. Beļģijas valsts informēja Eiropas Komisiju par minēto garantiju shēmu tikai 2011. gada 7. novembrī, dienā, kad ARCO finanšu kooperatīvās sabiedrības ar karaļa dekrētu tika pievienotas Beļģijas noguldījumu garantiju sistēmai¹².

10 — Būtībā satura ziņā ar dažām minētajām Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta tiesību normām identisks tiesiskais regulējums, kas bija spēkā pirms tam, kopš 2009. gada vispirms bija atrodams 2002. gada 2. augusta Likuma par finanšu sektora un finanšu pakalpojumu uzraudzību 117. *bis* pantā, bet vēlāk – tā paša likuma 105. pantā.

11 — Runa bija par finanšu ministra 2008. gada 10. oktobra paziņojumu preseī un ministru prezidenta un finanšu ministra 2009. gada 21. janvāra paziņojumu preseī.

12 — Lēmuma 2014/686 preambulas pirmais apsvērumš.

20. Tagad Konstitucionālajai tiesai saistībā ar Valsts Padomes lūgumu ir jānoskaidro, vai Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta pirmās daļas 3) apakšpunktā paredzētā garantiju shēma ir saderīga ar vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principiem, kādi tie ir nostiprināti Beļģijas konstitūcijas 10. un 11. pantā. Būtībā prasītāju Valsts Padomē paustais pārmetums ir tāds, ka attiecīgā garantiju shēma radot diskrimināciju starp finanšu kooperatīvo sabiedrību biedriem, kuri ir fiziskas personas, un vairākiem citu kapitālsabiedrību un iestāžu, kuras darbojas tirgū, biedriem.

21. Kā ar tās Valsts bankas likuma 36/24. panta konstitucionāltiesisko vērtējumu saistītu jautājumu Konstitucionālā tiesa vēlas zināt, vai Beļģijas valsts ar apstrīdēto garantiju shēmu ir pārkāpusi Savienības tiesības, proti, pirmkārt, prasības attiecībā uz noguldījumu garantijām un, otrkārt, tiesību aktus valsts atbalsta jomā. Lai noskaidrotu atbildi uz šo saistīto jautājumu, tā uzskata, ka ir jāsaņem mūsu Tiesas prejudiciāls nolēmums.

IV – Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un tiesvedība Tiesā

22. Ar 2015. gada 5. februāra spriedumu, kas saņemts 2015. gada 19. februārī, Beļģijas Konstitucionālā tiesa atbilstoši LESD 267. pantam mūsu Tiesai iesniedza šādus prejudiciālus jautājumus¹³:

- “1) Vai Direktīvas 94/19/EK 2. un 3. pants konkrētajā gadījumā, lasot tos kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību Hartas 20. un 21. pantu un vispārējo vienlīdzības principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka:
- a) atbilstoši tiem dalībvalstīm ir pienākums tādu licencētu kooperatīvu pajas, kas darbojas finanšu nozarē, garantēt tādā pašā apmērā kā ieguldījumus;
 - b) tiem pretrunā ir situācija, kad dalībvalsts iestādei, kurai daļēji ir noteikts pienākums garantēt šajā direktīvā minētos ieguldījumus, nosaka pienākumu garantēt arī apmērā līdz EUR 100 000 tādu fizisko personu pajas, kuras ir licencēta kooperatīva, kas darbojas finanšu nozarē, biedri?
- 2) Vai Lēmums 2014/686/ES ir saderīgs ar LESD 107. un 296. pantu, ciktāl tādējādi garantiju shēma, kas ir šī lēmuma priekšmets, tiek atzīta par jaunu valsts atbalstu?
- 3) Vai – gadījumā, ja uz otro jautājumu tiek atbildēts noliedzīgi – LESD 107. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts garantijas shēma, kas tiek piemērota fiziskām personām, kuras ir licencētu kooperatīvu, kas darbojas finanšu nozarē, biedri, Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta pirmās daļas 3) apakšpunkta izpratnē ir jauns valsts atbalsts, kas ir jāpaziņo Eiropas Komisijai?
- 4) Vai – gadījumā, ja uz otro jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši – tas pats Lēmums 2014/686 ir saderīgs ar LESD 108. panta 3. punktu, ja tas tiek interpretēts tādējādi, ka tajā tiek izdarīts pieņēmums, ka attiecīgais valsts atbalsts tika īstenots pirms 2011. gada 3. marta vai 2011. gada 1. aprīļa vai kādā no šiem abiem datumiem, vai otrādi, ja tas tiek interpretēts tādējādi, ka tajā tiek izdarīts pieņēmums, ka minētais valsts atbalsts tika īstenots vēlāk?
- 5) Vai LESD 108. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši tam dalībvalstij ir aizliegts īstenot pasākumu, kāds ir paredzēts Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta pirmās daļas 3) apakšpunktā, ja ar šo pasākumu tiek īstenots valsts atbalsts vai ja tas ir valsts atbalsts, kas jau ir ticis īstenots, un šis valsts atbalsts vēl nav ticis paziņots Eiropas Komisijai?

13 — Spriedums Nr. 15/2015, pieejams Beļģijas Konstitucionālās tiesas tīmekļa vietnē <http://www.const-court.be/de/common/home.html> (pēdējo reizi aplūkota 2016. gada 22. martā).

6) Vai LESD 108. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši tam dalībvalstij, iepriekš par to nepaziņojot Komisijai, ir aizliegts īstenot pasākumu, kāds ir paredzēts Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta pirmās daļas 3) apakšpunktā, ja šis pasākums ir valsts atbalsts, kas vēl nav ticis īstenots?”

23. Pēc Tiesas lūguma iesniedzējtiesa 2016. gada janvārī atbilstoši Reglamenta 101. pantam sīkāk paskaidroja 2)–6) jautājuma nozīmi lēmuma pieņemšanā pamatlietā.

24. Rakstveida procesā Tiesā piedalījās prasītāji pamatlietā (pirmkārt, *P. Vervloet* u.c., otrkārt, Šērbekas [*Schaerbeek*] pašvaldība un pensiju fonds *Ogeo Fund*), trīs ARCO grupas finanšu kooperatīvās sabiedrības, kas ir iestājušās pamatlietā (*Arcopar*, *Arcofin* un *Arcoplus*), kā arī Beļģijas Karaliste un Eiropas Komisija. Tie paši lietas dalībnieki bija pārstāvēti arī 2016. gada 6. aprīļa tiesas sēdē.

V – Vērtējums

25. Ar saviem daudzajiem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā vēlas zināt, vai Beļģijas valsts ir pārkāpusi Savienības tiesības, saistībā ar 2008. gadā radušos ekonomikas un finanšu krīzi paredzot garantiju shēmu par labu konkrētu finanšu kooperatīvo sabiedrību biedriem, kuri ir fiziskas personas.

A – Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība

26. Pirms es vērtēju prejudiciālos jautājumus no satura viedokļa, ir jāizdara dažas nelielas piezīmes par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību. Proti, daži lietas dalībnieki apšaubīja ar Savienības tiesībām saistīto juridisko problēmu nozīmi lēmuma pieņemšanā ar pamatojumu, ka pamatlietā esot nozīme tikai Beļģijas konstitucionālajām tiesībām un ka nedz Direktīvai 94/19, nedz tiesību aktiem valsts atbalsta jomā – arī ne jautājumam par atbalsta selektivitāti – neesot ar to nekāda sakara.

27. Šajā ziņā ir jānorāda, ka uz prejudiciālajiem jautājumiem, kas saistīti ar Savienības tiesībām, attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas iesniegtu prejudiciālu jautājumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesiskā regulējuma interpretācijai vai spēkā esamības izvērtējumam nav nekāda sakara ar pamatlītas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem¹⁴.

28. Par to šajā lietā nevar būt ne runas.

29. Nav šaubu par to, ka Beļģijas Konstitucionālā tiesa šajā gadījumā tiek lūgta pārbaudīt apstrīdēto garantiju shēmu atbilstoši Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. panta pirmās daļas 3) apakšpunktam, ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principus, kādi tie ir nostiprināti Beļģijas konstitūcijas 10. un 11. pantā. Taču šajā ziņā Konstitucionālā tiesa acīmredzami tai iesniegtos Savienības tiesību jautājumus uzskata par prejudiciāliem. To Konstitucionālā tiesa jau ir likusi saprast tās lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu un ir sīkāk izklāstījusi savos papildu paskaidrojumos atbilstoši Reglamenta 101. pantam. Uz to ir norādījuši lietas dalībnieki, it īpaši Šērbekas pašvaldība un *Ogeo Fund*, arī tiesas sēdē mūsu Tiesā.

30. Ļoti pārlicinoši Konstitucionālā tiesa vispirms analizē iepriekš aplūkojamo jautājumu par to, vai apstrīdētā garantiju shēma atbilst Savienības tiesībām. Pēc tam tā no minētā izdara secinājumus par aizliegtas atšķirīgas attieksmes esamību vai neesamību Beļģijas konstitūcijas izpratnē.

14 — Spriedums *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400, 25. punkts); skat. arī spriedumus *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco* (C-491/01, EU:C:2002:741, 34. un 35. punkts), *Afton Chemical* (C-343/09, EU:C:2010:419, 13. un 14. punkts) un *Association Kokopelli* (C-59/11, EU:C:2012:447, 28. un 29. punkts); par atbilstības pieņēmumu skat. arī jau spriedumu *Beck* un *Bergdorf* (C-355/97, EU:C:1999:391, 22. punkts).

31. Proti, ja no Savienības tiesībām izrietētu, ka minētā garantiju shēma ir uzskatāma par Savienības tiesību prasību (piemēram, tādēļ, ka Beļģijas valstij no tiesību normām par noguldījumu garantijām atbilstoši Direktīvai 94/19 izriet attiecīgs pienākums), minētais varētu būt arī iespējamās atšķirīgas attieksmes pret ieguldītājiem pamatojums. Turpretim, ja izrādītos, ka šāda garantiju shēma ir pretrunā Savienības tiesībām (piemēram, tādēļ, ka tā ir tikusi ieviesta, neievērojot Direktīvas 94/19 prasības vai tiesību aktu valsts atbalsta jomā prasības), šāds tiesiskais regulējums, iespējams, arī nevarētu attaisnot atšķirīgu attieksmi starp ieguldītājiem Beļģijas konstitūcijas izpratnē.

32. Līdz ar to prejudiciālie jautājumi nav acīmredzami nenozīmīgi lēmuma pieņemšanai pamatlietā, un lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība nevar tikt nopietni apšaubīta.

B – Prejudiciālo jautājumu satura vērtējums

33. Satura ziņā Tiesa tiek aicināta pārbaudīt tādu garantiju shēmu kā Beļģijas noteiktā, pirmkārt, ņemot vērā Savienības tiesību prasības attiecībā uz noguldījumu garantijām (pirmais prejudiciālais jautājums, šajā ziņā skat. tūlīt 1) punktu), un, otrkārt, to novērtēt, ievērojot Savienības tiesībās noteikto valsts atbalsta aizliegumu (2)–(6) prejudiciālais jautājums, šajā ziņā skat. turpinājumā 2) punktu).

1) Savienības tiesību prasības attiecībā uz noguldījumu garantijām (pirmais prejudiciālais jautājums)

34. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtība vēlas uzzināt, vai tāda garantiju shēma kā šajā gadījumā apstrīdētā ir saderīga ar Savienības tiesību prasībām attiecībā uz noguldījumu garantijām. Šajā ziņā Konstitucionālā tiesa uzdod mūsu Tiesai jautājumu par Direktīvas 94/19 2. un 3. panta nozīmi, interpretējot tos saskaņā ar Pamattiesību hartas 20. un 21. pantu un vispārējo vienlīdzīgas attieksmes principu.

35. ARCO uzskata, ka garantiju shēma bija jāparedz saskaņā ar noguldījumu garantiju atbilstoši Direktīvai 94/19 jēgu un mērķi, savukārt Šērbekas pašvaldībai un *Ogeo Fund* ir pretējs viedoklis. Beļģija un Komisija uzskata, ka būtībā šāda garantiju shēma saskaņā ar direktīvu nav nedz jāparedz, nedz tā ir aizliegta. Prasītāji fiziskās personas, kuri ir iesnieguši prasību kopā ar *P. Vervloet*, uzsver, ka ar garantiju shēmu neesot tikusi transponēta Direktīva 94/19 un noguldījumu garantiju attiecināšana arī uz finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām neatbilstot sistēmai.

36. Kā es izklāstīšu turpinājumā, Direktīva 94/19 saistībā ar tādām problēmām kā šajā gadījumā aplūkojamās būtībā ir neitrāla. Noguldījumu garantiju attiecināšana arī uz finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām saskaņā ar šo direktīvu nav nedz uzskatāma par pienākumu (par to tūlīt a) punktā), nedz tā ir aizliegta (par to skat. turpinājumā b) punktā).

a) No Direktīvas 94/19 izrietošas prasības par noguldījumu garantiju attiecināšanu arī uz finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām neesamība (pirmā prejudiciālā jautājuma pirmā daļa)

37. Vispirms ir jānoskaidro, vai saskaņā ar Direktīvu 94/19 pastāvēja *pienākums* tādu valsts noguldījumu garantiju sistēmu kā Beļģijas paredzētā attiecināt arī uz privātpersonu turējumā esošajām finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām.

38. Dalībvalstu pienākums nodrošināt to, ka to attiecīgajā teritorijā tiek ieviestas un oficiāli atzītas noguldījumu garantiju sistēmas, izriet no Direktīvas 94/19 3. panta 1. punkta. Tas, cik plaša ir šī pienākuma piemērojamība, ir jānovērtē, ņemot vērā direktīvas materiālo un *ratione personae* piemērošanas jomu.

39. No materiālās piemērošanas jomas viedokļa Direktīva 94/19 ir jāpiemēro *noguldījumiem*. Šajā ziņā saskaņā ar termina definīciju direktīvas 1. panta 1. punktā runa ir par kredīta atlikumiem, kuri ir jāatmaksā īpašniekam, kā arī parādiem, ko apliecina sertifikāti.

40. Saskaņā ar mums pieejamo informāciju nedz viens, nedz otrs gadījums neattiecas uz tādām Beļģijas finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām kā ARCO grupas pajas. Tas tādēļ, ka būtībā šādu paju gadījumā runa ir par dalību attiecīgā uzņēmuma *pašu kapitālā*, savukārt noguldījumu pazīme ir tāda, ka tie veido kredītiestādes *piesaistīto kapitālu*.

41. Turklāt noguldījumi, iestājoties termiņam, ir jāatmaksā to īpašniekam, ņemot vērā to nominālo vērtību un attiecīgā gadījumā pieskaitot procentus, par kuriem ir notikusi vienošanās, un atskaitot iespējamās nodevas un nodokļus, turpretim naudas summa, kuru biedrs saņem, izstājoties no attiecīgās kooperatīvās sabiedrības, atspoguļo šī uzņēmuma peļņas rādītājus, un attiecīgi dažreiz tā var būt lielāka, dažreiz – mazāka.

42. Līdz ar to ieguldītāja īstenots kooperatīvās sabiedrības pajas pirkums, lai arī cik lielā mērā tā ieguldītājam ir tikusi ieteikta kā uzkrājumu produkts, ir ne tik daudz jāsalīdzina ar iemaksu kontā vai obligācijas iegādi, bet drīzāk ar akcijas iegādi, attiecībā uz kuru saskaņā ar Direktīvu 94/19 nav paredzēta nekāda aizsardzība pret risku.

43. Turklāt lietā aplūkojamās Beļģijas finanšu kooperatīvo sabiedrību pajas nevar arī tikt pielīdzinātas *building societies* daļām, kā tās tiek minētas Direktīvas 94/19 1. panta 1. punkta otrajā daļā. Tas tādēļ, ka, pirmkārt, šī īpašā noguldījuma jēdziena paplašināšana jau pēc tās formulējuma attiecas tikai uz Apvienotās Karalistes un Īrijas *building societies* daļām, turpretim attiecīgajā tiesību normā nav runa par saskaņā ar Beļģijas tiesībām dibinātām finanšu kooperatīvajām sabiedrībām. Otrkārt, šis īpašais režīms *expressis verbis* neattiecas uz daļām, kas veido kapitālu. Taču tieši par to – par dalību pašu kapitālā – runa ir, kā jau minēts, tādu šajā gadījumā strīda pamatā esošo finanšu kooperatīvu paju kā ARCO grupas pajas gadījumā.

44. No *ratione personae* piemērošanas jomas viedokļa Direktīva 94/19 ir piemērojama tikai kredītiestādēm. Šajā ziņā atbilstoši termina definīcijai direktīvas 1. panta 4. punktā runa ir par uzņēmumiem, kuru darbība ir noguldījumu vai citu atmaksājamu līdzekļu pieņemšana un kredītu piešķiršana uz sava rēķina.

45. Minētais arī nav konstatējams finanšu kooperatīvo sabiedrību gadījumā, uz kurām attiecas Beļģijas garantiju shēma. Tas tādēļ, ka saskaņā ar savstarpēji saskanīgajām visu pamatlietas pušu, ieskaitot pašas ARCO, sniegtajam ziņām tādas finanšu kooperatīvās sabiedrības kā ARCO grupas kooperatīvās sabiedrības *nav* kredītiestādes. Tās nedz pieņem noguldījumus, nedz bankām raksturīgā veidā piešķir regulāri kredītus uz sava rēķina.

46. Cits secinājums arī neizriet, ja Direktīvu 94/19 interpretē, ņemot vērā vispārējo Savienības tiesību vienlīdzīgas attieksmes principu, kā savā prejudiciālajā jautājumā to piedāvā Beļģijas Konstitucionālā tiesa.

47. Vienlīdzīgas attieksmes princips ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas nostiprināts Pamattiesību hartas 20. un 21. pantā¹⁵. Tas nevar tikt interpretēts un piemērots atšķirīgi atkarībā no tiesību jomas.

15 — Spriedumi *Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals*/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 54. punkts) un *Sky Italia* (C-234/12, EU:C:2013:496, 15. punkts); šajā pašā nozīmē jau spriedums *Ruckdeschel* u.c. (117/76 un 16/77, EU:C:1977:160, 7. punkts).

48. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šis princips paredz, ka līdzīgās situācijās nedrīkst būt atšķirīga attieksme un ka atšķirīgās situācijās nedrīkst būt vienāda attieksme, ja vien šāda attieksme nav objektīvi attaisnojama¹⁶.

49. Kā izklāstīts iepriekš¹⁷, aplūkojamās finanšu kooperatīvo sabiedrību pajās, ņemot vērā Savienības tiesībās paredzēto noguldījumu garantiju priekšmetu, būtiski atšķiras no klasiskiem noguldījumiem kredītiestādēs, arī ja tās dažos aspektos – piemēram, attiecībā uz to aplikšanu ar nodokļiem, to valsts reglamentējumu un popularitāti sabiedrībā – līdzinās klasiskiem uzkrājumu produktiem. Attiecīgi, par pamatu izmantojot vienlīdzīgas attieksmes apsvērumus, Savienības tiesībās nekādā ziņā nav paredzēts pienākums tādu valsts noguldījumu garantiju sistēmu kā Beļģijas paredzētā paplašināti attiecināt uz šādām kooperatīvo sabiedrību pajām.

50. Līdz ar to Beļģijai nedz saskaņā ar Direktīvu 94/19, nedz saskaņā ar vispārējo vienlīdzīgas attieksmes principu nebija Savienības tiesībās paredzēts pienākums savu valsts noguldījumu garantiju sistēmu paplašināti attiecināt uz šo kapitāla ieguldījuma formu.

b) No Direktīvas 94/19 neizrietošs noguldījumu garantiju paplašinātas attiecināšanas uz finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām aizliegums (pirmā prejudiciālā jautājuma otrā daļa)

51. Ir jāanalizē arī tas, vai saskaņā ar Direktīvu 94/19 bija *aizliegts* tādu valsts noguldījumu garantiju sistēmu kā Beļģijas paredzētā paplašināti attiecināt arī uz privātpersonu turējumā esošām finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām.

52. Lai atbildētu uz šo jautājumu, nozīme galvenokārt ir Direktīvas 94/19 2. panta otrajam ievilkumam. Atbilstoši attiecīgajai tiesību normai noguldījumu garantiju sistēmas neatmaksā visus finanšu instrumentus, uz ko attiecas “pašu kapitāla” definīcija, kas dota Direktīvas 89/299 2. pantā, pie kura it īpaši pieder “iemaksātais kapitāls”.

53. Sākotnēji šķiet, ka šis izslēgšanas pamats patiešām ir attiecināms uz šo gadījumu. Tas tādēļ, ka, kā jau iepriekš izklāstīts, lietas pamatā esošo finanšu kooperatīvo sabiedrību paju gadījumā runa ir par finanšu instrumentu, ar kuru ieguldītājs līdzīgi kā akciju pirkuma gadījumā iegādājas dalību attiecīgā uzņēmuma pašu kapitālā¹⁸.

54. Taču, analizējot sīkāk, ir jāsecina, ka izslēgšanas pamats Direktīvas 94/19 2. panta otrajā ievilkumā attiecas tikai uz *kredītiestāžu* pašu kapitālu. Tas tādēļ, ka tajā *expressis verbis* runa ir par “pašu kapitālu, uz ko attiecas definīcija, kas dota Direktīvas 89/299 par kredītiestāžu pašu kapitālu [...] 2. pantā”. Taču, kā jau minēts¹⁹, saskaņā ar Beļģijas tiesībām dibināto licencēto finanšu kooperatīvo sabiedrību gadījumā runa tieši nav par šādām kredītiestādēm.

55. Līdz ar to Direktīvas 94/19 2. panta otrajam ievilkumam būtībā nav pretrunā valsts noguldījumu garantiju sistēmas paplašināta attiecināšana uz fizisko personu finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām.

56. Vēl vairāk: tas, ka direktīvā saistībā ar noguldījumu garantijām ir paredzēta tikai minimāla saskaņošana²⁰, liecina par dalībvalstu rīcības brīvību attiecībā uz to valstu noguldījumu garantiju sistēmu piemērošanu citos, Savienības tiesībās neparedzētos gadījumos.

16 — Spriedumi *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 23. punkts), *S. P. C. M.* u.c. (C-558/07, EU:C:2009:430, 74. punkts), *Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals*/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 55. punkts), *Sky Italia* (C-234/12, EU:C:2013:496, 15. punkts), kā arī *P* un *S* (C-579/13, EU:C:2015:369, 41. punkts).

17 — Šajā ziņā it īpaši skat. šo secinājumu 39.–41. un 44. punktu.

18 — Šajā ziņā skat. šo secinājumu 39.–41. punktu.

19 — Skat. iepriekš šo secinājumu 44. punktu.

20 — Šajā ziņā skat. Direktīvas 94/19 preambulas 8., 16. un 17. apsvērumu.

57. Taču dalībvalstis nav pilnīgi brīvas to valstu noguldījumu garantiju sistēmas pēc brīvas izvēles paplašināti attiecināt uz citām situācijām, kas neietilpst Direktīvas 94/19 paredzētajā noguldījumu garantiju priekšmetā kredītiestāžu gadījumā. Tām gan šajā ziņā nav jāievēro Savienības tiesību vienlīdzīgas attieksmes princips, jo tas ir saistošs valsts iestādēm, tikai īstenojot Savienības tiesību aktus (skat. Pamattiesību hartas 51. panta 1. punktu). Taču tās nedrīkst ierobežot noguldījumu garantiju sistēmas, kāda ar Direktīvu 94/19 ir jāīsteno visā iekšējā tirgū, praktisko iedarbību.

58. Kā Komisija šajā ziņā pareizi uzsver, noguldījumu garantiju praktiskā iedarbība šādi varētu tikt ierobežota, ja dalībvalsts tās valsts noguldījumu garantiju sistēmu attiecinātu uz lielāku skaitu risku, kuri nav tieši saistīti ar šīs sistēmas mērķiem. Tas tādēļ, ka, jo lielāki ir garantējamie riski, jo neefektīvākas kļūst noguldījumu garantijas un jo mazāk noguldījumu garantiju sistēma – būtībā pieejamiem līdzekļiem paliekot tādā pašā apmērā – var palīdzēt īstenot Direktīvas 94/19 mērķi, proti, veicināt saskaņotu kredītiestāžu darbības attīstību, paaugstināt banku sistēmas stabilitāti un aizsargāt noguldītājus²¹.

59. Tas, vai apstrīdētā garantiju shēma patiešām konkrēti ierobežo Beļģijas noguldījumu garantiju sistēmas praktisko iedarbību, ir jāvērtē valsts tiesām. Šajā ziņā tām būs jāņem vērā, ka ar tādu garantiju kā ARCO garantija noguldījumu garantiju sistēma tiek attiecināta uz lielu skaitu mazo ieguldītāju, ka finanšu kooperatīvās sabiedrības iepriekš nav nekādā veidā piedalījušās sistēmas finansēšanā²² un ka tās sistēmai pievienojās vispār tikai dažas dienas pirms garantijas gadījuma iestāšanās – proti, apmēram mēnesi pirms lēmuma par to brīvprātīgu likvidāciju pieņemšanas. Līdz ar to tās no valsts noguldījumu garantiju sistēmas saņem būtiski lielāku naudas summu, nekā citi uzņēmumi, kas kā iemaksu veicēji jau ilgāku laiku ir bijuši sistēmas dalībnieki.

60. Turklāt ir pašsaprotami, ka nedrīkst tikt pārkāptas arī citas Savienības tiesību prasības – it īpaši tiesību aktu valsts atbalsta jomā prasības atbilstoši LESD 107. un 108. pantam²³.

c) Starpsecinājums

61. Tātad kopumā Direktīva 94/19 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā dalībvalstīm neuzliek par pienākumu, taču arī tām neaizliedz to attiecīgo noguldījumu garantiju sistēmu attiecināt uz fiziskām personām piederošām licencētu finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām, ja tādējādi netiek ierobežota noguldījumu garantiju praktiskā iedarbība vai pārkāptas citas Savienības tiesību prasības.

2) Tiesību aktos valsts atbalsta jomā ietvertās Savienības tiesību prasības (2)–(6) prejudiciālais jautājums)

62. Ar savu 2)–(6) prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai tāda garantiju shēma kā šajā gadījumā apstrīdētā atbilst tiesību aktos valsts atbalsta jomā paredzētajām Savienības tiesību prasībām. Būtībā Konstitucionālajai tiesai interesē noskaidrot, vai šīs garantiju shēmas gadījumā runa bija par tādu jaunu valsts atbalstu LESD 108. panta 3. punkta izpratnē, kurš bija jāpaziņo Komisijai un kuru nedrīkstēja īstenot pirms saistībā ar to nebija saņemta Komisijas piekrišana: šīs problēmas kā sarkans dzīpars caurvij visu 2)–(6) jautājuma kopumu.

63. Turpretim garantiju shēmas saderīgums ar iekšējo tirgu, it īpaši ņemot vērā LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, par kuru vairāki lietas dalībnieki izteica viedokli Tiesā, nav Konstitucionālās tiesas lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets.

21 — Skat. Direktīvas 94/19 preambulas pirmo apsvērumu.

22 — Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, finanšu kooperatīvo sabiedrību dalība noguldījumu garantiju sistēmā bija brīvprātīga, un garantija tika piešķirta tikai tādu paju īpašniekiem, kuras bija izdotas pirms 2011. gada – tātad pirms to pievienošanās sistēmai.

23 — Šajā ziņā skat. manu argumentāciju par 2)–(6) prejudiciālo jautājumu šo secinājumu 61.–126. punktā.

a) Par Komisijas Lēmuma 2014/686 spēkā esamību (otrais jautājums)

64. Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa vispirms liek pārbaudīt Lēmumu 2014/686, saistībā ar kura spēkā esamības pārbaudi tā vēršas Tiesā. Proti, kamēr Savienības tiesa šo lēmumu, pamatojoties uz prasību, nav atcēlusi vai, pamatojoties uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nav pasludinājusi par spēkā neesošu, Konstitucionālajai tiesai ir saistošs tajā ietvertais Komisijas vērtējums²⁴, atbilstoši kuram ARCO garantijas gadījumā runa ir par jaunu valsts atbalstu, kas ir ticis īstenots prettiesiskā veidā, kura priekšrocības ir jāatgūst un saistībā ar kuru nedrīkst tikt veikti nekādi maksājumi.

65. Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, trīs ARCO grupas finanšu kooperatīvās sabiedrības apšaubā Lēmuma 2014/686 spēkā esamību pamatlietā Beļģijas tiesās (Konstitucionālajā tiesā un Valsts Padomē) būtībā ar tādiem pašiem argumentiem, ar kuriem tās ir pamatojušas arī to Eiropas Vispārējā tiesā pret attiecīgo lēmumu celto prasību atcelt tiesību aktu²⁵. Tātad galu galā mūsu Tiesa, pārbaudot šī lēmuma spēkā esamību, ne tikai pieņems svarīgu lēmumu attiecībā uz tiesvedību valsts tiesā, bet arī pieņems zināmu iepriekšēju lēmumu attiecībā uz pirmās instances tiesvedību, kas norisinās Savienības tiesā²⁶.

66. ARCO pret Lēmumu 2014/686 celtie iebildumi, kā tie ir atspoguļoti kopsavilkuma veidā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, pirmkārt, attiecas uz valsts atbalsta jēdzienu atbilstoši LESD 107. panta 1. punktam un, otrkārt, uz Komisijas pienākumu norādīt pamatojumu atbilstoši LESD 296. panta otrajai daļai. Es tagad abus aspektus analizēšu vienu pēc otra.

i) Valsts atbalsta jēdziens

67. Saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu “ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm”.

68. Kvalificēšanai par “valsts atbalstu” 107. panta 1. punkta izpratnē ir nepieciešams, lai būtu izpildīti visi šajā tiesību normā paredzētie nosacījumi²⁷.

69. Pirmkārt, tam jābūt saistītam ar valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu. Otrkārt, šim iejaukšanās gadījumam jābūt tādā, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Treškārt, tam jābūt tādā, ar ko tiek radīta priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tam jābūt tādā, ar ko tiek izkropļota konkurence vai arī tiek radīti draudi to izkropļot²⁸.

24 — Par valstu tiesu pienākumu ievērot Komisijas lēmumus saistībā ar tiesību aktiem valsts atbalsta jomā skat. spriedumu *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:755, it īpaši 41. punkta pēdējais teikums) un rīkojumu *Flughafen Lübeck* (C-27/13, EU:C:2014:240, it īpaši 24. punkta pēdējais teikums); šajā pašā nozīmē spriedums *Masterfoods* un *HB* (C-344/98, EU:C:2000:689, 49.–52. punkts), raugoties no Savienības aizliegto vienošanos tiesību jomas skatupunkta (tagad – LESD 101. un 102. pants).

25 — Izskatīšanā esošā lieta *Arcofin* u.c./Komisija (T-711/14); papildus skat. izskatīšanā esošo lietu Beļģija/Komisija (T-664/14).

26 — Attiecīgi Vispārējās tiesas sestā palāta 2015. gada oktobrī nolēma apturēt tiesvedības lietās T-664/14 un T-711/14 līdz Tiesas nolēmuma pieņemšanai šajā lietā.

27 — Spriedumi *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415, 74. punkts), Komisija/*Deutsche Post* (C-399/08 P, EU:C:2010:481, 38. punkts), *Libert* u.c. (C-197/11 un C-203/11, EU:C:2013:288, 74. punkts), *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, 45. punkts) un *BVVG* (C-39/14, EU:C:2015:470, 23. punkts).

28 — Spriedumi *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415, 75. punkts), *Libert* u.c. (C-197/11 un C-203/11, EU:C:2013:288, 74. punkts), *BVVG* (C-39/14, EU:C:2015:470, 24. punkts), kā arī *EasyPay* un *Finance Engineering* (C-185/14, EU:C:2015:716, 35. punkts).

70. Pārbaudot šos priekšnoteikumus, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nav tik daudz nozīmes valstu iestāžu subjektīvajiem mērķiem (apstrīdētās garantiju shēmas pamatā nešaubi ir laba iecere aizsargāt privātpersonas no to ietaupījumu zaudēšanas un vienlaicīgi veicināt valsts finanšu sistēmas stabilizāciju), bet gan veiktā pasākuma sekām²⁹.

71. Šajā gadījumā strīdīgi, pirmkārt, ir tas, vai Beļģijas garantiju shēma piešķir ARCO kooperatīvajām sabiedrībām selektīvu priekšrocību (atbalsta jēdziena trešais priekšnoteikums), un, otrkārt, tas, vai tā var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, kā arī izkropļot konkurenci (atbalsta jēdziena otrais un ceturtais priekšnoteikums)³⁰.

– ARCO kooperatīvās sabiedrības kā labuma guvējas no garantiju shēmas

72. Vispirms Komisija Lēmuma 2014/686 preambulas 80.–84. apsvērumā izklāsta, ka ARCO ir “vienīgais faktiskais labuma guvējs no garantiju shēmas”.

73. Turpretim ARCO iebilst, ka patiesie labuma guvēji no garantiju shēmas esot, pirmkārt, ARCO finanšu kooperatīvo sabiedrību biedri, kuri ir fiziskas personas, jo viņiem *expressis verbis* tiekot garantēta to kapitāla atmaksa līdz EUR 100 000 apmērā, un, otrkārt, banka *Dexia*, kuras glābšana minētajai garantiju shēmai ir jāveicina.

74. Taču šāds iebildums nav pamatots. Tas tādēļ, ka tas vien, ka citiem skartajiem subjektiem – finanšu kooperatīvo sabiedrību biedriem, kuri ir fiziskas personas, vai bankai *Dexia* – izrietēja priekšrocības no apstrīdētās garantiju shēmas, nekādā gadījumā neizslēdz to, ka arī pati ARCO ir uzskatāma par labuma guvēju, pat galveno labuma guvēju no attiecīgā tiesiskā regulējuma (vai, izsakoties Komisijas vārdiem, par “vienīgo faktisko labuma guvēju”).

75. ARCO šajā ziņā it īpaši neņem vērā to, ka par atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir jāuzskata visi pasākumi, kas neatkarīgi no to veida sniedz *tiešas vai netiešas priekšrocības uzņēmumiem*³¹. Nav šaubu par to, ka ARCO kā finanšu nozarē strādājošam uzņēmumam no apstrīdētās Beļģijas garantiju shēmas izrietēja vismaz netieša priekšrocība. Tas tādēļ, ka tikai ar šo garantiju shēmu ARCO grupa tika pasargāta no iespējamās tās privāto ieguldītāju izstāšanās no trim ARCO finanšu kooperatīvajām sabiedrībām³², un vienlaikus tai tika sniegta iespēja kā galvenajai akcionārei piedalīties toreiz plānotajā bankas *Dexia* rekapitalizācijā. Turklāt ir jāatgādina, ka pašas ARCO finanšu kooperatīvās sabiedrības – pretēji pārējām finanšu kooperatīvajām sabiedrībām – iesniedza pieteikumu, lai izmantotu garantiju shēmu. Tās laikam gan nebūtu iesniegušas šādu pieteikumu, ja tās pašas nebūtu no minētā gaidījušas konkrētu ekonomisku priekšrocību.

29 — Spriedumi *Heiser* (C-172/03, EU:C:2005:130, 46. punkts), *France Télécom*/Komisija (C-81/10 P, EU:C:2011:811, 17. punkts) un *BVVG* (C-39/14, EU:C:2015:470, 52. punkts); līdzīgi spriedumā *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija (C-399/10 P un C-401/10 P, EU:C:2013:175, 102. punkts).

30 — Turpretim saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatlietā *netiek* apstrīdēts tas, ka apstrīdēto garantiju shēmu esot noteikusi valsts un ka šajā ziņā tiekot izmantoti valsts līdzekļi (LESD 107. panta 1. punkta pirmais nosacījums).

31 — Spriedumi *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415, 84. punkts), *Libert* u.c. (C-197/11 un C-203/11, EU:C:2013:288, 83. punkts) un Francija/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2014:217, 94. punkts); šajā pašā nozīmē jau spriedums *Costa/ENEL* (6/64, EU:C:1964:66, *Recueil*, 1253. un 1272. lpp.).

32 — Šajā ziņā skat. arī Lēmuma 2014/686 preambulas 100. apsvērumu (“[...] Konkrētajā gadījumā pasākums ir palīdzējis [ARCO] saglabāt to esošo kapitālu, pārliecinot esošos kooperatīvo biedrus neizstāties no finanšu kooperatīviem [...] tā bija īpaši svarīga priekšrocība saspringtajā tirgus situācijā, kas bija raksturīga laikā tūlīt pēc *Lehman Brothers* bankrota. [...]”). Es vēlos papildināt, ka saskaņā ar Beļģijas tiesībām paredzētā iespēja ierobežot biedru izstāšanos līdz 10 % no kooperatīvās sabiedrības kapitāla gadā nekādā ziņā neliecina pret pieņēmumu par ARCO priekšrocību, kas tai izriet no garantiju shēmas; labākajā gadījumā šādā veidā tiek ierobežots ARCO iegūtās priekšrocības apmērs.

76. Nepārlicina arī *ARCO* pretarguments par to, ka pašu kapitāla aizplūšanai nebūt nevajadzēja negatīvi ietekmēt trīs *ARCO* finanšu kooperatīvās sabiedrības. Proti, ja samazinās uzņēmuma pašu kapitāls, palielinās tā sviras rādītājs un pasliktinās tā maksātspēja, kas nozīmē, ka šis uzņēmums nākotnē var piesaistīt jaunu kapitālu tikai ar mazāk izdevīgiem nosacījumiem. It īpaši situācijā, kādā atradās *ARCO*, kas tobrīd, piedaloties mēģinājumos glābt banku *Dexia*, uzņēmās būtiskas ekonomiskas saistības, šis aspekts nav jānovērtē par zemu.

– Priekšrocības selektivitāte

77. LESD 107. panta 1. punktā ir aizliegts atbalsts, “dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai”, proti, selektīvs atbalsts³³. Šīs priekšrocības selektivitātes pazīme saskaņā ar judikatūru ir tāda, ka konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai tiek radīta priekšrocība atšķirībā no citiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanas, kas, ņemot vērā attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi, faktiskā un juridiskā ziņā ir līdzīgā situācijā³⁴.

78. Komisija Lēmuma 2014/686 preambulas 100.–107. apsvērumā izklāsta, ka apstrīdētā garantiju shēma radot *ARCO* priekšrocību, kas esot “acīmredzami selektīva”³⁵.

79. Turpretim *ARCO* apstrīd to, ka tai būtu tikusi piešķirta šāda selektīva priekšrocība. Tās ieskatā finanšu kooperatīvās sabiedrības atrodas tādā faktiskā un juridiskā situācijā, kas ir salīdzināma ar to, kādā atrodas klasisko uzkrājumu produktu piedāvātāji, kas nozīmē, ka Beļģijas noguldījumu garantiju paplašināta attiecināšana uz šādu finanšu kooperatīvo sabiedrību biedriem pilnībā atbilda sistēmai.

80. Taču šī argumentācija nepārlicina. Kā jau sīkāk izklāstīts iepriekš saistībā ar Direktīvu 94/19, tādu finanšu kooperatīvo sabiedrību kā *ARCO* grupas kooperatīvo sabiedrību pajas, ņemot vērā noguldījumu garantiju mērķus, nav tik daudz salīdzināmas ar klasiskiem noguldījumiem kredītiestādēs, kā drīzāk ar akcijām³⁶. Turklāt minētajām finanšu kooperatīvajām sabiedrībām saskaņā ar to pašu sniegtajām ziņām nevar piedēvēt kredītiestāžu īpašības³⁷.

81. Līdz ar to tādas finanšu kooperatīvās sabiedrības kā *ARCO* grupas kooperatīvās sabiedrības, ņemot vērā noguldījumu garantiju mērķus, neatrodas ar kredītiestādēm salīdzināmā situācijā, kas liktu loģiski secināt, ka uz tām ir jāattiecinā Beļģijas noguldījumu garantiju sistēma, izmantojot garantiju shēmu. Tieši pretēji, to situācija drīzāk bija salīdzināma ar tādu uzņēmumu situāciju, kuri to uzņēmuma daļas pirkšanai piedāvā akciju formā un līdz ar to sabiedrībai sniedz iespēju veikt kapitāla ieguldījumu, kuram būtībā nav piemērojamas noguldījumu garantijas.

82. Tas pats izriet no *ARCO* un Beļģijas norādītā sprieduma *Paint Graphos*³⁸.

33 — Spriedums *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, 54. punkts).

34 — Spriedumi *Heiser* (C-172/03, EU:C:2005:130, 40. punkts) un *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, 55. punkts); šajā pašā nozīmē jau spriedums *Adria-Wien Pipeline* un *Waltersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598, 41. punkts).

35 — Skat. it īpaši Lēmuma 2014/686 preambulas 101. apsvēruma pirmo teikumu.

36 — Skat. iepriekš it īpaši šo secinājumu 39.–41. punktu.

37 — Skat. iepriekš šo secinājumu 44. punktu.

38 — Spriedums *Paint Graphos* (no C-78/08 līdz C-80/08, EU:C:2011:550).

83. Attiecīgajā spriedumā Tiesa saistībā ar nodokļu tiesībām analizēja jautājumu, ar kādiem nosacījumiem dalībvalsts piešķirta priekšrocība ir selektīva, kas nozīmē, ka tā var tikt uzskatīta par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Īsāk sakot, saskaņā ar šo spriedumu saistībā ar selektivitāti nozīme ir tam, ka pasākums ir atkāpe no kopējās sistēmas tiktāl, ka ar to tiek ieviestas atšķirības starp tirgus dalībniekiem, kuri, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts nodokļu sistēmai paredzēto mērķi, ir faktiski un juridiski līdzīgā situācijā³⁹.

84. Saskaņā ar “kopējo sistēmu”, par kuru ir runa šajā gadījumā, kapitāla ieguldījumiem būtībā netiek piemērotas noguldījumu garantijas. Tikai *noguldījumiem kredītiestādēs* tiek piemērotas noguldījumu garantijas, turpretim ieguldījumiem, kuriem ir dalības uzņēmumu kapitālā forma un kuru vērtība ir atkarīga no uzņēmuma peļņas rādītājiem, būtībā neattiecas šāda garantija.

85. Tomēr, ja Beļģija noguldījumu garantijas piemēro konkrētām dalības uzņēmuma kapitālā formām, šajā gadījumā – privātpersonu pajām licencētu finanšu kooperatīvo sabiedrību kapitālā, tiek ieviesta, izsakoties sprieduma *Paint Graphos* vārdiem, “atšķirība starp tirgus dalībniekiem”.

86. Nošķirtas tiek finanšu kooperatīvās sabiedrības, no vienas puses, un pārējās kooperatīvās sabiedrības vai sabiedrības, no otras puses, tātad saimnieciskās darbības subjekti, kuri – neraugoties uz dažām īpatnībām, kas izriet no to attiecīgās juridiskās formas⁴⁰ –, katrā ziņā ņemot vērā noguldījumu garantiju mērķus, atrodas līdzīgā faktiskā un juridiskā situācijā. Proti, visi šie uzņēmumi var piedāvāt savu kapitālu privātajiem ieguldītājiem. Taču tikai dalībai pirmo minēto kooperatīvo sabiedrību – finanšu kooperatīvo sabiedrību – kapitālā piemēro noguldījumu garantijas.

87. Lidz ar to arī saskaņā ar kritēriju, kuru Tiesa ir izstrādājusi spriedumā *Paint Graphos* un dažos citos spriedumos⁴¹, ir konstatējama finanšu kooperatīvajām sabiedrībām piešķirta selektīva priekšrocība.

88. Tātad Komisija pilnīgi pareizi Lēmumā 2014/686 pieņem, ka ARCO grupas finanšu kooperatīvās sabiedrības ar apstrīdēto garantiju shēmu ir saņēmušas selektīvu priekšrocību LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

– Konkurences izkropļošana un tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšana

89. ARCO iebilst arī pret Komisijas pieņemumu Lēmuma 2014/686 preambulas 108. un 109. apsvērumā par to, ka apstrīdētā garantiju shēma “kropļo konkurenci” un ka tai “pavisam noteikti ir ietekme uz tirdzniecību Savienības mērogā”.

90. Taču lielākā daļa no ARCO šajā sakarā izvirzītajiem argumentiem, kā tie ir izklāstīti kopsavilkuma veidā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, atkal ir balstīti uz šķietamu līdzību starp finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām un klasiskajiem noguldījumiem. To, ka šie argumenti nav pamatoti, es esmu jau izklāstījis iepriekš citā sakarā⁴².

39 — Spriedums *Paint Graphos* (no C-78/08 līdz C-80/08, EU:C:2011:550, it īpaši 49. punkts; papildus skat. 65. punktu); daudz līdzīgu izteikumu ir atrodami arī pārējā Tiesas judikatūrā, skat., piemēram, spriedumus *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598, 41. un 42. punkts), *Portugāle/Komisija* (C-88/03, EU:C:2006:511, 54. un 56. punkts), *Komisija/Government of Gibraltar* un *Apvienotā Karaliste* (C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732, 73. un 75. punkts) un *P* (C-6/12, EU:C:2013:525, 22. punkts).

40 — Arī Tiesa spriedumā *Paint Graphos* (no C-78/08 līdz C-80/08, EU:C:2011:550, 61. punkts) kopumā atzīst “kooperatīvo sabiedrību īpašās iezīmes”. Taču pretēji ARCO viedoklim šī norāde nevar tikt saprasta nepareizi tādējādi, ka kooperatīvās sabiedrības vienmēr un bez izņēmumiem atrodas atšķirīgā situācijā no komercsabiedrībām. Drīzāk nozīme vienmēr ir tam, vai saimnieciskās darbības subjekts “ņemot vērā attiecīgā pasākuma mērķi, faktiskā un juridiskā ziņā ir līdzīgā situācijā” (šajā ziņā skat. vēlreiz 39. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru).

41 — Šajā ziņā skat. vēlreiz tikko 39. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

42 — It īpaši skat. šo secinājumu 39.–41., 44., 79. un 83.–87. punktu.

91. Neraugoties uz minēto, ir jāatgādina, ka, lai valsts pasākumu varētu atzīt par valsts atbalstu, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nav jākonstatē, ka atbalsts patiešām ietekmē tirdzniecību dalībvalstu starpā un traucē konkurenci, bet tikai jāpārbauda, vai pasākums var ierobežot šo tirdzniecību vai izkropļot konkurenci⁴³.

92. Vispirms attiecībā uz iespējamu konkurences izkropļošanu ir jānorāda, ka Komisija ir pārliecinoši izklāstījusi⁴⁴, ka apstrīdētā garantiju shēma aizsargāja ARCO grupas finanšu kooperatīvās sabiedrības no kapitāla aizplūšanas vai to vismaz samazināja un novilcināja. Ir acīmredzami, ka šādi tika piešķirta priekšrocība, konkurējot ar citiem uzņēmumiem, kas darbojas finanšu nozarē, it īpaši laikā, kad, ņemot vērā vispasaules ekonomikas un finanšu krīzi, tirgos valdīja liela nervozitāte un it īpaši bankām bija ļoti grūti piesaistīt jaunu kapitālu, kā arī itin visur pastāvēja risks, ka it īpaši mazie ieguldītāji izņems savu kapitālu.

93. Savukārt attiecībā uz Savienības iekšējās tirdzniecības ietekmēšanu ir jānorāda, ka tā ir vienmēr jāpieņem jau tad, ja apstrīdētais valsts pasākums nostiprina uzņēmuma stāvokli attiecībā pret citiem konkurējošiem uzņēmumiem. Turklāt nav nepieciešams, lai uzņēmums, kas saņem atbalstu, pats piedalītos Savienības iekšējā tirdzniecībā. Jau apstākļi vien, ka tāda tautsaimniecības nozare kā finanšu pakalpojumi ir tikusi būtiski liberalizēta Savienības līmenī, kas ir saasinājis konkurenci, var radīt situāciju, kad valsts atbalsts faktiski vai potenciāli ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm⁴⁵.

94. Šajā ziņā nepārlicina ARCO norāde uz šķietami mazo konkrēta biedra, kurš ir fiziska persona, individuālās dalības ARCO grupas finanšu kooperatīvo sabiedrību kapitālā apmēru. Tas tādēļ, ka, pirmkārt, apstrīdētās garantiju shēmas ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm ir jāvērtē, ņemot vērā visu kooperatīvās sabiedrības paju, uz kurām attiecas šīs shēma, kopumu un nevis atsevišķa privātā ieguldītāja nodrošināto kapitālu. Otrkārt, nedz salīdzinoši mazais atbalsta apjoms, nedz salīdzinoši mazais uzņēmums, kas saņem atbalstu, neizslēdz jau sākotnēji konkurences izkropļošanas vai tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšanas iespējamību⁴⁶.

95. Līdz ar to – katrā ziņā pamatojoties uz lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu atspoguļotajiem iebildumiem – nevar iebilst pret Komisijas secinājumu, ka apstrīdētā garantiju shēma kropļo konkurenci un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm⁴⁷.

ii) Pienākums norādīt pamatojumu

96. Visbeidzot iesniedzējtiesa saistībā ar šo otro prejudiciālo jautājumu vēlas zināt, vai Lēmums 2014/686 ir pietiekami pamatots.

97. Pienākums norādīt Savienības tiesību akta pamatojumu izriet no LESD 296. panta otrās daļas, un turklāt kā tiesību uz labu pārvaldību sastāvdaļa tas ir nostiprināts arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta c) apakšpunktā.

43 — Spriedumi *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c. (C-222/04, EU:C:2006:8, 140. punkts), *Libert* u.c. (C-197/11 un C-203/11, EU:C:2013:288, 76. punkts), *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, 65. punkts) un *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, 46. un 49. punkts).

44 — Lēmuma 2014/686 preambulas 108. apsvērums.

45 — Spriedumi *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c. (C-222/04, EU:C:2006:8, 141.–143. punkts), *Libert* u.c. (C-197/11 un C-203/11, EU:C:2013:288, 77. un 78. punkts) un *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, 51. punkts).

46 — Šajā ziņā – it īpaši par tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšanu – spriedumi Beļģija/Komisija (C-142/87, EU:C:1990:125, 43. punkts), *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415, 81. punkts) un *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, 81. punkts).

47 — Lēmuma 2014/686 preambulas 110. apsvērums.

98. Tā kā, lai pasākumu atzītu par “valsts atbalstu” LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, kā jau minēts, ir jākonstatē visi četri šajā tiesību normā minētie nosacījumi⁴⁸, Komisijai lēmums, kurā tā pieņem valsts atbalsta esamību, ir jāpamato attiecībā uz katru no šiem četriem nosacījumiem⁴⁹.

99. Lēmums 2014/686 atbilst šai prasībai. Tā preambulā⁵⁰ ir ietverta detalizēta argumentācija par to, kāpēc Komisija šajā gadījumā pieņem valsts atbalsta esamību, un turklāt tajā atbilstoši ar nepieciešamo detalizācijas pakāpi atsevišķi tiek vērtēts katrs no četriem LESD 107. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem.

100. Tomēr ARCO iebilst, ka Lēmuma 2014/686 pamatojums neesot pietiekami detalizēts, it īpaši ņemot vērā, ka šis lēmums neatbilstot “pastāvīgai lēmumu pieņemšanas praksei”.

101. Šī argumentācija ir jānoraida, it īpaši tādēļ, ka lēmumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, kā arī ARCO procesuālajā rakstā atspoguļotie iebildumi ir balstīti uz ārkārtīgi izplūdušiem un vispārīgi formulētiem pārmetumiem un tajos nav ietvertas nekādas konkrētas norādes par to, ciktāl Komisijas argumentācija būtu neskaidra un par kādiem lietas aspektiem trūktu izsmeltošākas informācijas.

102. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības akta pamatojumam gan ir skaidri un nepārprotami jāatklāj to sagatavojušās iestādes argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai īstenot tās kontroli⁵¹.

103. Taču netiek prasīts, lai šajā pamatojumā tiktu precizēti visi atbilstošie faktiskie un tiesiskie apstākļi, jo jautājums, vai akta pamatojumā ir izpildītas LESD 296. panta otrās daļas prasības, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai tā formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu⁵².

104. Šajā gadījumā no Komisijas argumentācijas Lēmuma 2014/686 preambulas apsvērumos kļūst pietiekami skaidrs, kāpēc Komisija katru atsevišķo valsts atbalsta LESD 107. panta 1. punkta izpratnē nosacījumu uzskata par izpildītu. Turklāt īpaši ARCO bija pietiekami labi zināma situācija, kādā tika pieņemts Lēmums 2014/686, jo tā kā galvenā skartā persona piedalījās administratīvajā procedūrā, kas norisinājās pirms tam⁵³.

105. Visbeidzot, nepārliecina arī ARCO kritika par Lēmumā 2014/686 – tā 65. zemsvītras piezīmē – minēto judikatūru⁵⁴. Tas tādēļ, ka pretēji tam, kā, šķiet, prezumē ARCO, Komisija nekādā ziņā neapgalvo, ka tās norādītajos spriedumos būtu apskatītas tieši tās pašas problēmas, par kurām ir strīds šajā lietā. Drīzāk Komisija tikai mēģina vilkt paralēles ar attiecīgajiem spriedumiem, kas no lēmuma pamatojuma⁵⁵ kļūst pietiekami skaidrs. Tas, vai Komisijas no judikatūras izdarītie secinājumi ir satura ziņā pamatoti, ir materiāltiesisks jautājums, kuram nav nekāda sakara ar pienākuma norādīt pamatojumu kā formālas prasības ievērošanu⁵⁶.

48 — Par šiem četriem nosacījumiem skat. iepriekš šo secinājumu 67. un 68. punktu.

49 — Spriedums *Banco Privado Português un Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, 45. punkts).

50 — Skat. Lēmuma 2014/686 preambulas 91.–110. apsvērumu.

51 — Spriedumi Komisija/*Sytraval un Brink's France* (C-367/95 P, EU:C:1998:154, 63. punkts), Itālija/Komisija (C-66/02, EU:C:2005:768, 26. punkts), *Banco Privado Português un Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, 44. punkts) un *Dole Food un Dole Fresh Fruit Europe/Komisija* (C-286/13 P, EU:C:2015:184, 93. un 94. punkts).

52 — Spriedumi Komisija/*Sytraval un Brink's France* (C-367/95 P, EU:C:1998:154, 63. punkts), Itālija/Komisija (C-66/02, EU:C:2005:768, 26. punkts) un *Dole Food un Dole Fresh Fruit Europe/Komisija* (C-286/13 P, EU:C:2015:184, 93. un 94. punkts).

53 — Šajā ziņā skat. Lēmuma 2014/686 preambulas 55.–57. apsvērumu.

54 — Runa ir par spriedumiem Vācija/Komisija (C-156/98, EU:C:2000:467), Nīderlande/Komisija (C-382/99, EU:C:2002:363) un *Associazione italiana del risparmio gestito un Fineco Asset Management/Komisija* (T-445/05, EU:T:2009:50).

55 — Šajā ziņā skat. Lēmuma 2014/686 preambulas 100. apsvērumu.

56 — Spriedumi Itālija/Komisija (C-66/02, EU:C:2005:768, 26. un 55. punkts), *Régie Networks* (C-333/07, EU:C:2008:764, 71. punkts), Komisija/Itālija un *Wam* (C-494/06 P, EU:C:2009:272, 33. punkts), *Gascogne Sack Deutschland/Komisija* (C-40/12 P, EU:C:2013:768, 46. punkts) un *Total/Komisija* (C-597/13 P, EU:C:2015:613, 18. punkts).

iii) Starpsecinājums

106. Tātad kopumā no prejudiciālo jautājumu pārbaudes, ņemot vērā valsts atbalsta jēdzienu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē un pienākumu norādīt pamatojumu atbilstoši LESD 296. panta otrajai daļai, neizriet nekas tāds, kas varētu ietekmēt Lēmuma 2014/686 spēkā esamību.

107. Ja Tiesa piekristu šim viedoklim, tās spriedumam šajā aspektā gan nebūtu formāli saistošs spēks attiecībā uz Eiropas Savienības Vispārējo tiesu saistībā ar izskatīšanā esošajām lietām T-664/14 un T-711/14, taču *de facto* tas noteikti būtu vērā ņemams precedents attiecībā uz konkrēto tiesvedību iznākumu. Protams, ka Vispārējā tiesa joprojām var atcelt Lēmumu 2014/686 citu, šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā neanalizētu jautājumu dēļ.

b) Par jauna valsts atbalsta esamību (trešais jautājums)

108. Trešais iesniedzējtiesas jautājums, kā jau otrais, ir atkal par jauna valsts atbalsta jēdzienu LESD 107. panta 1. punkta un 108. panta 3. punkta izpratnē. Šis jautājums ir uzdots tikai gadījumā, ja uz otro jautājumu tiek atbildēts noliedzoši.

109. Ja uz otro jautājumu tiek atbildēts atbilstoši manam priekšlikumam⁵⁷, Konstitucionālajai tiesai Lēmums 2014/686 ir jāuzskata par spēkā esošu un ARCO garantija, kā to ir konstatējusi Komisija, ir jāaplūko kā jauns valsts atbalsts. Šādā gadījumā uz trešo jautājumu nav jāatbild.

c) Par dalībvalstu pienākumiem atbilstoši LESD 108. panta 3. punktam (4)–(6) jautājums)

110. Ar savu ceturto, piekto un sesto jautājumu, kas var tikt analizēti kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas zināt, vai ar tādu garantiju shēmu kā šajā gadījumā apstrīdētā tiek pārkāpts LESD 108. panta 3. punkts.

i) Par valsts iestāžu pienākumiem, ņemot vērā notikumu gaitu

111. Iesniedzējtiesa gan katrā no šiem jautājumiem aplūko pamatlietas apstākļus, izmantojot dažādus atskaites brīžus, kad dalībvalsts iestādes attiecīgi ir konkrēti rīkojušās, lai īstenoto apstrīdēto garantiju shēmu – sākot ar vienkāršu likumā ietverta deleģējuma paziņošanu Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta pirmās daļas 3) apakšpunktā līdz konkrētai transponēšanai ar karaļa dekrētu. Taču galu galā visos trīs attiecīgajos jautājumos runa ir tikai par to, vai Beļģijas valsts attiecīgo garantiju shēmu ir īstenojusi pretēji LESD 108. panta 3. punktam vai atbilstoši tam.

112. Saistībā ar jaunu valsts atbalstu LESD 108. panta 3. punktā dalībvalstīm tiek uzlikts dubults pienākums. Pirmkārt, tām visi plāni piešķirt vai mainīt atbalstu ir jādara zināmi Komisijai laikus, lai Komisija varētu iesniegt savas piezīmes (*paziņošanas pienākums*, skat. LESD 108. panta 3. punkta pirmo teikumu). Otrkārt, tās nedrīkst sākt īstenot pašu ierosinātos pasākumus, kamēr šī procedūra nav noslēgusies ar galīgo lēmumu (*īstenošanas aizliegums* vai "*atturēšanās no jebkādas darbības*" *pienākums*, skat. LESD 108. panta 3. punkta trešo teikumu). Abi pienākumi ir Komisijas īstenotas jauna valsts atbalsta preventīvās kontroles izpausme, kurai ir nozīme saistībā ar iekšējā tirgus funkcionēšanas nodrošināšanu⁵⁸.

57 — Šajā ziņā skat. iepriekš šo secinājumu 105. punktu.

58 — Spriedumi Francija/Komisija (C-301/87, EU:C:1990:67, 17. punkts), *Centre d'exportation du livre français* (C-199/06, EU:C:2008:79, 36. un 37. punkts), *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:755, 25. un 26. punkts) un *Klausner Holz Niedersachsen* (C-505/14, EU:C:2015:742, 18. un 19. punkts).

113. Šajā gadījumā nav šaubu par to, ka apstrīdētā garantiju shēma Komisijai tika paziņota tikai 2011. gada 7. novembrī, tātad dienā, kad trīs ARCO finanšu kooperatīvās sabiedrības ar karaļa dekrētu formāli tika pievienotas Beļģijas noguldījumu garantiju sistēmai.

114. Pretēji tam, kā uzskata Beļģija, šāda vēlu notikusi paziņošana nekādā ziņā nevar tikt uzskatīta par tādu, kas ir notikusi laikus LESD 108. panta 3. punkta pirmā teikuma izpratnē.

115. Ir iespējams, ka Beļģijas noguldījumu garantiju fonds līdz šim vēl nav veicis faktiskus maksājumus licencētu finanšu kooperatīvo sabiedrību biedriem, kuri ir fiziskas personas. Taču, kā pareizi uzsver Komisija, valsts atbalsts ir uzskatāms par “piešķirtu” vai “īstenotu” un līdz ar to izpildītu LESD 108. panta 3. punkta izpratnē ne tikai tad, kad notiek faktiskā naudas piešķiršana no valsts vai ar valsti saistītiem līdzekļiem, bet jau tad, kad notiek vai draud notikt ar atbalstu saistīta konkurences izkropļošana iekšējā tirgū LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Tas tādēļ, ka īstenošanas aizliegumam ir jānodrošina, ka atbalsta tiesiskā regulējuma sekas neiestājas, iekams Komisija – saprātīgā termiņā – nav varējusi atbalstu pārbaudīt un pieņemt lēmumu par to⁵⁹.

116. Tas, kad tieši šajā gadījumā bija konstatējams šāds konkurences izkropļojums vai draudēja tā iestāšanās, nevar tikt novērtēts, neveicot rūpīgu pārbaudi. Pamatojoties uz informāciju, kura Tiesai tika sniegta lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, daudz kas liecina un katrā ziņā nekādā gadījumā nevar izslēgt to, ka Beļģijas valsts jau ar savu pirmo 2008. gada 10. oktobra valdības paziņojumu pietiekami konkrētā veidā paziņoja plānoto atbalsta pasākumu un jau tikai ar šo rīcību vien diezgan būtiski ietekmēja konkurences attiecības⁶⁰. Tieši pretēji, ņemot vērā saspringto tirgus situāciju 2008. gadā valdošās ekonomikas un finanšu krīzes augstākajā punktā, daudz kas liecina par to, ka attiecīgajam valdības paziņojumam – kā cita starpā Komisija to konstatē Lēmumā 2014/686⁶¹ – bija jānomierina tādi finanšu kooperatīvo sabiedrību biedri kā ARCO grupas biedri, un līdz ar to tas nostiprināja šī uzņēmuma stāvokli no konkurences viedokļa. Tādējādi attiecīgais valdības paziņojums, ņemot vērā tā sekas attiecībā uz tirgu un neraugoties uz visām atšķirībām juridiskās formas ziņā, lidzinājās garantijai⁶².

117. Taču galu galā šis tiesvedības mērķu nolūkos var neatbildēt uz jautājumu par to, vai valsts atbalsts tika piešķirts, jau to pirmo reizi izsludinot valdības 2008. gada 10. oktobra paziņojumā, vai tikai ar Karaļa 2011. gada 7. novembra dekrētu, vai arī kādā no iesniedzējtiesas minētajiem datumiem starp abiem šiem datumiem. Tas tādēļ, ka, kā Komisija pareizi ir uzsvērusi tās Lēmumā 2014/686⁶³, garantiju shēmas paziņošana un konkrētie juridiskie pasākumi tās īstenošanai ir jāaplūko kā viens veselums⁶⁴. Vēlākais ar Karaļa 2011. gada 7. novembra dekrētu labuma guvēji no apstrīdētās garantiju shēmas ieguva tiesības tikt pievienotiem valsts noguldījumu garantiju sistēmai, kas nozīmē, ka valsts atbalsts vairs neatradās projekta stadijā⁶⁵, bet gan bija jāuzskata par piešķirtu⁶⁶ un līdz ar to par “piešķirtu” vai “īstenotu” LESD 108. panta 3. punkta izpratnē.

59 — Spriedumi Francija/Komisija (C-301/87, EU:C:1990:67, 17. punkts), *Centre d'exportation du livre français* (C-199/06, EU:C:2008:79, 36. punkts) un *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, 57. punkts).

60 — To, kāda nozīme var būt paziņojumiem preseī vai arī tikai mutiskiem iestāžu un valsts organizāciju paziņojumiem attiecībā uz finanšu tirgu attīstību, Tiesa jau varēja arī konstatēt citā situācijā; skat., piemēram, spriedumus *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija (C-399/10 P un C-401/10 P, EU:C:2013:175, it īpaši 131. un 132. punkts) un *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400).

61 — Lēmuma 2014/686 preambulas 100. un 108. apsvērumus.

62 — Par garantijas atzīšanu par priekšrocību tiesību aktu valsts atbalsta jomā izpratnē skat. spriedumus *Residex Capital IV* (C-275/10, EU:C:2011:814, 39. punkts) un Francija/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2014:217, 96. punkts).

63 — Lēmuma 2014/686 preambulas 85.–90. apsvērumus.

64 — Par iespēju vairākus secīgus valsts pasākumus LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas mērķiem uzskatīt par vienu pasākumu skat. spriedumu *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija (C-399/10 P un C-401/10 P, EU:C:2013:175, 103. un 104. punkts).

65 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Waterleiding Maatschappij*/Komisija (T-188/95, EU:T:1998:217, 118. punkts) un *ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni*/Komisija (T-62/08, EU:T:2010:268, 235. punkts).

66 — Šajā ziņā spriedumi *Magdeburger Mühlenwerke* (C-129/12, EU:C:2013:200, 40. punkts) un *Diputación Foral de Álava* u.c./Komisija (no T-227/01 līdz T-229/01, T-265/01, T-266/01 un T-270/01, EU:T:2009:315, 172. punkts).

118. Līdz ar to garantiju shēmas paziņošana Komisijai arī attiecīgajā datumā, 2011. gada 7. novembrī, katrā gadījumā bija novēlota. Tas tādēļ, ka tā vairs nenotika laikus pirms ieplānotās garantiju shēmas ieviešanas, bet gan labākajā gadījumā vienlaicīgi ar to, kas nozīmē, ka netika ievērots Komisijas īstenotās preventīvās kontroles princips⁶⁷. Pat ja pieņem, ka konkrēti pasākumi 2008. gada ekonomikas un finanšu krīzes pārvarēšanai bija īpaši steidzami, laikposmā starp 2008. un 2011. gadu bez šaubām būtu bijis pietiekami daudz izdevību laikus paziņot Komisijai atbalsta projektu.

119. Tātad kopumā Beļģija ar 2011. gada 7. novembrī notikušo apstrīdētās garantiju shēmas paziņošanu nav izpildījusi gan LESD 108. panta 3. punkta pirmajā teikumā paredzēto paziņošanas pienākumu, gan ir pārkāpusi LESD 108. panta 3. punkta trešajā teikumā paredzēto īstenošanas aizliegumu un līdz ar to piešķirusi prettiesisku valsts atbalstu.

ii) Īpaši par Lēmuma 2014/686 spēkā esamību, ņemot vērā LESD 108. panta 3. punktu (ceturtais prejudiciālais jautājums)

120. Papildus saistībā ar LESD 108. panta 3. punktu ir jāanalizē vēl viens aspekts, uz kuru iesniedzējtiesa arī norāda savā ceturtajā jautājumā: Tiesai tiek lūgts izskaidrot, vai Komisija tās Lēmumā 2014/686 ir kļūdījusies attiecībā uz valsts atbalsta īstenošanas, kas ir notikusi ar apstrīdēto garantiju shēmu, brīdi.

121. Šis jautājums tiek uzdots tikai gadījumā, ja uz otro jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši. Ja Tiesa saistībā ar attiecīgo otro jautājumu atbilstoši manam priekšlikumam⁶⁸ nonāktu pie secinājuma, ka ar Lēmumu 2014/686 netiek pārkāpts nedz LESD 107. panta 1. punkts, nedz LESD 296. panta otrā daļa, tai saistībā ar ceturto jautājumu ir jāpārbauda Lēmuma 2014/686 spēkā esamība, ņemot vērā iespējamu LESD 108. panta 3. punkta pārkāpumu.

122. Šī jautājuma konteksts acīmredzot ir tāds, ka Konstitucionālā tiesa Lēmumu 2014/686, kurā Komisija *expressis verbis* konstatē Beļģijas īstenošanu LESD 108. panta 3. punkta pārkāpumu⁶⁹, attiecībā uz atskaites brīdi, kuru Komisija ir izmantojusi saistībā ar valsts atbalsta īstenošanu, neuzskata par pietiekami skaidru. Šķiet, ka Konstitucionālajai tiesai ir šaubas par to, vai Komisija valsts atbalstu uzskata par tādu, kas ir ticis īstenots pirms vai pēc Valsts bankas likuma 36/24. panta pieņemšanas. Tas tādēļ, ka tieši uz to attiecas abi Konstitucionālās tiesas ceturtajā jautājumā minētie datumi: 2011. gada 3. martā ar karaļa dekrētu Valsts bankas likums tika papildināts ar 36/24. pantu, un 2011. gada 1. aprīlī jaunā tiesību norma stājās spēkā.

123. Lēmuma 2014/686 preambulas 110. apsvēruma trešajā teikumā Komisija izklāsta, ka valsts atbalsta konstatēšanas elementi esot pastāvējuši “vēlākais no brīža, kad tika pieņemts [Karaļa] 2011. gada 10. oktobra dekrēts”. Turklāt tā papildus norāda: “Bet ar pasākumu radītās priekšrocības pastāvēja jau kopš 2008. gada 10. oktobra, kad Beļģijas iestādes paziņoja, ka šāds pasākums tiks ieviests.”

124. Ir tiesa, ka šis formulējums pats par sevi neļauj viennozīmīgi secināt, vai Komisija apstrīdēto garantiju shēmu uzskata par “piešķirtu” vai “īstenu” LESD 108. panta 3. punkta izpratnē jau 2008. gada 10. oktobrī vai tikai 2011. gada 10. oktobrī. Lēmuma 2014/686 formulējums šajā ziņā nav gluži skaidrības paraugs, lai arī atsauce uz “priekšrocību”, kas pastāvēja jau kopš pirmās paziņošanas, drīzāk liecina par to, ka Komisija pamatojas uz pirmo no abiem datumiem – tātad 2008. gada 10. oktobrī.

67 — Šajā pašā nozīmē spriedums Komisija/Itālija (169/82, EU:C:1984:126, 11. punkts), kurā Tiesa konstatēja Itālijas Republikas īstenošanu tai EEK līguma 93. panta 3. punktā (tagad – LESD 108. panta 3. punkts) paredzēto pienākumu neizpildi, jo tā toreiz apstrīdēto likumu projektus darīja zināmus tikai pēc likumu pieņemšanas. Skat. arī spriedumu *ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni*/Komisija (T-62/08, EU:T:2010:268, 235. un 236. punkts).

68 — Šajā ziņā skat. manu iepriekšējo argumentāciju par otro prejudiciālo jautājumu šo secinājumu 63.–105. punktā.

69 — Lēmuma 2014/686 preambulas 143. apsvērums.

125. Taču attiecībā uz šo prejudiciālā nolēmuma tiesvedību galu galā var neatbildēt uz jautājumu, vai Komisija tās lēmumā par būtisku uzskatīja agrāko vai vēlāko datumu. Tas tādēļ, ka Komisijas Lēmuma 2014/686 preambulas 143. apsvērumā norādītais secinājums, ka apstrīdēto garantiju shēmu “Beļģija ir nelikumīgi īstenojusi, pārkāpjot Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 3. punktu”, ir pamatots neatkarīgi no tā, vai valsts atbalsts ir jāuzskata par “piešķirtu” vai “īstenotu” LESD 108. panta 3. punkta izpratnē drīzāk agrāk vai drīzāk vēlāk. Izšķiroša nozīme ir tam, ka īstenošana brīdī, kad notika paziņošana Komisijai, proti, 2011. gada 7. novembrī, katrā ziņā jau bija notikusi, un līdz ar to attiecīgā paziņošana nekādā gadījumā nebija notikusi laikus, un valsts atbalsts jau tikai šī iemesla dēļ vien ir jāuzskata par prettiesisku.

126. Līdz ar to arī no ceturrtā prejudiciālā jautājuma pārbaudes neizriet nekas tāds, kas varētu liecināt par kļūdainu LESD 108. panta 3. punkta piemērošanu no Komisijas puses un šajā ziņā varētu ietekmēt Lēmuma 2014/686 spēkā esamību.

iii) Starpsecinājums

127. Rezumējot, saistībā ar 2)–6) prejudiciālo jautājumu ir jākonstatē, ka tāda garantiju shēma kā apstrīdētā Beļģijas shēma ir jauns valsts atbalsts. Ja šāds pasākums netiek paziņots Komisijai laikus, pirms ir noticis vai draud notikt ar to saistīts konkurences izkropļojums iekšējā tirgū, tas LESD 108. panta 3. punkta izpratnē ir jāuzskata par tādu, kas ir īstenots prettiesiski.

VI – Secinājumi

128. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz Beļģijas Konstitucionālās tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbildēt šādi:

- 1) Direktīva 94/19/EK ir jāinterpretē tādējādi, ka tā dalībvalstīm neuzliek par pienākumu, taču arī tām neaizliedz to attiecīgo valsts noguldījumu garantiju sistēmu attiecināt uz fiziskām personām piederošām licencētu finanšu kooperatīvo sabiedrību pajām, ja tādējādi netiek ietekmēta noguldījumu garantiju praktiskā iedarbība vai pārkāptas citas Savienības tiesību prasības;
- 2) no prejudiciālo jautājumu pārbaudes neizriet nekas tāds, kas varētu ietekmēt Lēmuma 2014/686/ES spēkā esamību;
- 3) tāda garantiju shēma kā tā, kuras pieņemšanas deleģējums ir paredzēts Beļģijas Valsts bankas likuma 36/24. panta 1. punkta pirmās daļas 3) apakšpunktā, ir jauns valsts atbalsts. Ja šāda garantiju shēma netiek paziņota Eiropas Komisijai laikus, pirms ir noticis vai draud notikt ar to saistīts konkurences izkropļojums iekšējā tirgū, tā LESD 108. panta 3. punkta izpratnē ir jāuzskata par tādu, kas ir īstenota prettiesiski.